

Sotiemme ilmavalvonta - vähän kerrottu tarina

Kahdeksan tornia. Ilmavalvontaa Virolahdella 1939-1944, Timo Yrjölä, Neirol-kustannus 2016, ISBN 978-952-5688-86-3, 236 s.

Ilmatilannekuvan luonti osana maanpuolustusta on nykypäivää. Ainakin 1990-luvulle saakka sitä valmistauduttiin tuottamaan ja varmistamaan vielä myös aisti-ilmavalvonnalla. Viime sodissamme Saksasta vuonna 1943 saatuja muutamia radioluotaimia (tutkat) lukuun ottamatta ilmatilannekuva perustui yksinomaan aisti-ilmavalvontaan. Suuri yleisö tietää siitä oikeastaan vain sen, että ilmavalvojat olivat pääosin naisia, lottia.

Tuota viime sodissamme hyvin toimineen ilmavalvonnan nykypäivän tietoaukkoa täyttämään ilmestyi vuonna 2016 vähälle huomiolle jäänyt helsinkiläisen Timo Yrjölä'n kirja Kahdeksan tornia. Kirja on paikallistettu hänen vapaa-ajan rannikkokuntaansa Virolahteen, nykyisen itärajan kupeessa.

Kiinnostuttuaan kesäkuntansa ilmavalvontahistoriasta kirjoittajan huomio kiinnittyi siihen, että alan kirjallisuutta aiheesta ei juurikaan ollut. Siksi hän on koonnut teokseen varsin tarkan yleisselostuksen Suomen ilmavalvontahistoriasta ja -järjestelmästä ja sen kehityksestä sotien aikana.

Kirjaan sisältyy aluetason kuva-

us ilmatilannetietojen koonnista ilmavalvonta-aluekeskuksiin, IVAK (talvisodan aikana nimitys oli ilmapuolustusaluekeskus IPAK). Esimerkkeinä ovat talvisodan Hamina ja jatkosodan Kymi, sittemmin Kotka.

Ennen kaikkea kirja kertoo raa'asta tiedon hankinnasta ilmavalvonta-asemilla nimenomaan esimerkkinä Virolahden ilmavalvontatornien tähystyslavoilla tuulesa ja tuiskussa työskennelleet lotat. Virolahdella oli talvisodan ja jatkosodan aikana käytössä neljä iv-asemaa. Alueluovutusten ja muiden syiden takia sotien aikana kunnassa oli toiminnassa yhteensä kahdeksan iv-tornia. Siitä kirjan nimi.

Suomessa oli talvisodan aikana noin 650 ja jatkosodan aikana noin 470 ilmavalvonta-asemaa. Niissä työskenteli molemmissa sodissa noin 10 000 ilmavalvojaa, lottaa. Lähinnä vain johto oli miehiä. Vaarallisimmissa suunnissa rajan tai rintaman läheisyydessä ilmavalvojina oli miehiä.

Vaikka ilmavalvontakoulutus alkoi Suomessa vasta 1930-luvulla - ensimmäinen käsikirja valmistui 1937 - oli järjestelmä hämmästyttävän toimiva jo talvisodassa. YH:n aika syksyllä 1939 oli merkittävä iv-järjestelmän sisäänajo Suomessa. Jatkuva kehityksen kohde ja pullonkaula olivat viestivälineet, tiedon nopea ja luotettava siirtäminen iv-

asemilta aluekeskusten kautta sen tarvitsijoille, hävittäjä- ja ilmatorjunnalle ja väestönsuojelulle.

Timo Yrjölä'n kirjassa tiedot on huolella tutkittu ja sujuvasti kirjoitettu. Vaiettujen lottien ääni vuosikymmenten takaa pelon, pimeyden ja kylmän keskeltä kertoo kirjassa velvollisuudentuntoista ja rohkeaa viestiä yhdestä tärkeästä maanpuolustuksen tehtävästä koko Suomessa. Ilmavalvonta on osa kokonaisuutta. Kelpaa luettavaksi muuallakin kuin vain Virolahdella!

Kirjaa voi tilata kirjoittajalta timo.jyrjola@gmail.com tai puh. 0500 318 851.

Terho Ahonen
Miehikkälä